

Indhold

Forord 13

Af Jacob Møllerup

1. Indledning: Undersøgende journalistik som metode og mindset 17

Af Jannie Møller Hartley og Lene Rimestad

- Hvad er undersøgende journalistik? 18
- Den undersøgende journalistiks ideologi 23
- Målestokken for den undersøgende journalistik 25
- Undersøgende journalistik lige nu 26
- Hvad er faserne i den undersøgende journalistik? 28
- Hvad bogen kan – og ikke kan 31
- Læs mere 32
- Foreninger, priser og konferencer 33

2. Fairness og ordentlighed i den journalistiske praksis 35

Af Morten Frich

- Afsløringer er målet 37
- Modsigelser skaber mening 38
- Watergate 40
- Lyt 41
- Læs mere 43

1. DEL: PROJEKT

3. Ideudvikling 47

Af Jesper Knudsen

- Hvor gemmer ideerne sig? 49
- Den gode ide 56
- Graverraketens syv trin 56
- De syv trin til bedre historier 57
- Læs mere 62

4. Digital sikkerhed for journalister 67

Af Freja Wedenborg

- Derfor digital sikkerhed 68
- 1. Sikkerhedsbevidsthed i hverdagen 69
- 2. Beskyt dit udstyr 71
- 3. Stærke koder 74
- 4. Beskyt din kommunikation 76
- 5. Beskyt din online færden 79
- 6. Sådan bliver journalister hacket 80
- 7. Hvis du har brug for ekstra sikkerhed 82
- 10 gode råd 82
- Læs mere 83

5. Sådan strukturerer og deler du din research 85

Af Mathias Friis

- 1. Organiser dine filer i delbare mapper 86
- 2. Stjæl tricks fra embedsmanden 86
- 3. Følg op på din research med tabeller, kildelister og logbog 88
- 4. Lav en stream of consciousness til ideer, tanker og påfund 89
- 5. Brug tidslinjer til at få overblik – og skyd genvej til gode historier 90
- 6. Lav talmagi med Excel og find historiens kerne 94
- 7. Styrk din lancering med vinkelark 95
- Brug de værktøjer, der giver mening for dig 96
- Læs mere 96

2. DEL: RESEARCH

6. Aktindsigt – adgang til oplysninger hjemme og ude 101

Af Brigitte Alfter

- Aktindsigt – forstå loven 104
- Andre væsentlige love 112
- Aktindsigtens arbejdsproces 113
- Loven bliver brugt 121
- Læs mere 122

7. Journalistik over grænser i samarbejdets æra 127

Af Brigitte Alfter

- Nye fællesskaber 129

Arbejdsprocessen – de syv trin som indgang til metoden	131
Koordination	139
Kulturforskelle	140
De internationale netværk	141
En metode som alle andre	141
Samarbejde – og hvad så?	142
Læs mere	143

8. Det kritiske interview 147

Af Lene Rimestad

Hvad er et kritisk interview?	147
Før interviewet	148
Under interviewet	157
Efter interviewet	165
Anbefalinger	166
Læs mere	166
Eksempler i kapitlet	167

9. Det dybe erfaringsinterview 169

Af Line Vaaben og Rikke Hyldgaard

Den vigtige – men indimellem svære – adgang	169
Psykologen, antropologen og journalisten	170
At stimulere erfaringen	171
Sæt kilden i situationen	172
Tanke og følelse	174
Trig minderne	175
Kritisk lytten	175
At være professionel	176
Ved forhandlingsbordet	177
At komme ud af relationen igen	177
Læs mere	178
Eksempler i kapitlet	178

10. Sårbare kilder 179

Af Lene Rimestad

Hvad er sårbare kilder?	180
Væsentlige etiske overvejelser	181
Den første kontakt	182
Kontrakten	183

Det kritiske rum 184
Pas på dig selv 184
Gennemsyn og publicering 186
Anbefalinger 186
Læs mere 187
Eksempler i kapitlet 187

11. Observation 189

Af Anne Kirstine Hermann og Lene Rimestad

Journalisten som øjenvidne 192
Journalisten som deltager 194
Udfordringer ved observation 198
Læs mere 199
Eksempler i kapitlet 200

12. På gravearbejde i arkiverne 201

Af Anne Kirstine Hermann

Arkiver er en guldgrube 202
Arbejdsprocessen 205
Fordele og ulemper ved arkivarbejde 212
Fem gode råd til journalistisk arkivarbejde 212
Læs mere 213
Eksempler i kapitlet 213

13. Den komplekse historie: Følg pengene 215

Af Lene Rimestad

Paper trail: Dokumenter 216
Følg et spor fra start til slut 217
People trail: Kilderne 220
Hvor er han? 221
Observation 225
Anbefalinger 227
Læs mere 227

14. Journalistik med data 229

Af Bo Elkjær

Nye folk styrkede fanatismen 230
Eksempel: Pensionssekskabernes investeringer 232
Eksempel: Retsdokumenter på spansk 235

Sådan arbejder man med datajournalistik 238

Gode råd 241

Læs mere 242

Eksempler i kapitlet 242

15. Research, faktatjek og visualisering med Open Source Investigation (OSINT) 243

Af Jannie Møller Hartley, Louise Dalsgaard og Daniel Oxholm Sørensen

De digitale spor 245

OSINT-værktøjskassen 247

Søgemaskinerne som værktøj 249

Lokalisering af kilder og personer 250

Instagram og Snapchat: Find kilder og historier via billeder 253

Geolokation 254

3D-visualisering som research-værktøj 257

Hvordan agerer jeg som journalist på SoMe? 259

Faldgruber i din OSINT-research 260

8 gode råd 260

Læs mere 261

Eksempler i kapitlet 261

3. DEL: PRODUKT

16. Fortællemodeller: Form over indhold 265

Af Mikkel Hvid

God komposition, god skrivning og kloge artikler 265

De fire fortællemodeller 266

Læs mere 283

17. Det undersøgende jeg 287

Af Jesper Gaarskjær

Jeget som uvildigt formidlingsgreb 288

1. Lav kontrakten tidligt 289

2. Dyrk din storytelling 291

3. Vær transparent 294

4. Vær min fortrolige 296

At bruge eller ikke bruge jeg 299

Grunde til at bruge jeg 302

Læs mere 302
Eksempler i kapitlet 303

18. Følg mennesket 305

Af Line Vaaben og Rikke Hyltdgaard

Den menneskelige naturs kraft 305
Sæt mennesket på formel 306
Den gode menneskeide 310
Man er, hvad man gør 313
Detaljernes magi 314
Hvad handler historien *egentlig* om? 315
Læs mere 316
Eksempler i kapitlet 316

19. Webdoks: Store historier til små skærme 317

Af Stinne Andreasen og Frauke Giebner

Hvad er en webdok? 319
Hvad kan graverjournalister bruge webdoks til? 323
Hvordan kommer jeg i gang? 324
Bliv ikke skræmt af teknologien 331
10 bud for digitale fortællinger 332
Læs mere 336
Eksempler i kapitlet 336

20. Brug af infografik og datavisualisering 339

Af Ole Munk

At gøre synligt 340
Spørg på modtagerens vegne 341
Seks visualiseringstyper 343
En visuel forklaring 347
Billedværdi og informationsværdi 347
Funktionen begrænser formen 350
Animeret og interaktiv grafik 353
Anbefalinger 354
Når en visualisering ikke er løsningen 355
Læs mere 356

21. Konstruktive og involverende metoder 357

Af Gerd Maria May

Hvordan gør man? 358

FINT-modellen for konstruktiv journalistik 359

Dilemmaerne 365

Anbefalinger 366

Læs mere 367

Eksempler i kapitlet 367

22. Spin og krisekommunikation 369

Af Tom Heinemann og Lene Rimestad

Definitioner på forskellige former for pres på journalister 371

Hvordan undgår journalisten problemer med spin? 381

Anbefalinger 384

Læs mere 384

Eksempler i kapitlet 385

23. Presseetiske refleksioner: Hvor går grænsen? 387

Af Maria Bendix Wittchen og Jannie Møller Hartley

Fase 1: Ideer og tip 388

Fase 2: Researchen: Kilder, dokumentation og de kontroversielle metoder 389

Fase 3: Formidling og publicering: Kvalitetstjek inden offentliggørelse 396

En model for presseetisk analyse 399

10 spørgsmål til presseetisk refleksion på redaktionen 400

Læs mere 401

Forfatterne 403

Indeks 409